

Er valt nog een aanmerking te maken. Deze betreft Stellingwerffs methode van literatuurverwijzing. Dat de bewijsplaatsen achterin de boeken staan, als appendix, is wellicht nog te dulden. Maar zijn manier van citeren - hoe origineel ook - is storend, vermoeiend en uitlokkend tot onjuistheden. In I, 332 van de puzzelrubriek staat: 'p. 133 r. 20 - p. 136 unfair: Br. LK L 1 dec, K 3 dec ...'. Ik ben er uitgekomen, al heb ik 'unfair' op p. 136 niet aangetroffen. Maar de lectuur wordt op deze wijze onnodig onderbroken.

Zoiets tempert de waardering, maar ze blijft evengoed groot. De schrijver houdt van zijn onderwerp, hanteert een persoonlijke stijl en beschikt over verbluffende detailkennis. De uitgever verzorgde en illustreerde de boeken smaakvol. Wij wachten in spanning op het derde deel.

P.L. Schram

*Kerken in Noord-Holland 1800-1940, provinciale monumenten in Noord-Holland*, Haarlem 1991. (206 blz). Verkrijgbaar bij de Dienst Welzijn, Economie en Bestuur, Bureau Cultuur, Postbus 123, 2000 MD Haarlem, f 56,00 (excl. verzendkosten).

Deze fraai verzorgde, losbladige publikatie is een deel van de monumentenlijst van de Provincie Noord-Holland die als register-publikatie verschijnt. Sinds 1980 heeft het Provinciaal Bestuur een eigen monumenten-verordening vastgesteld, waarbij de aandacht wordt gericht op zowel afzonderlijke gemeenten als op categorieën bouwwerken.

De rijks-monumenten zijn slechts opgenomen in de bijlagen en naar kerken in Amsterdam wordt tevergeefs gezocht. Deze zijn niet beschreven omdat deze stad een eigen monumentenbeleid voert.

Voor de totstandkoming van de lijst werd eerst een inventarisatie van de kerkgebouwen gemaakt. Die inventarisatie is in de vorm van twee bijlagen opgenomen. De eerste bijlage vermeldt de kerken gerangschikt naar gezindte, met vermelding van het adres, bouwjaar en architect, in de tweede bijlage zijn de kerkgebouwen naar burgerlijke gemeente ingedeeld, waarbij dezelfde gegevens vermeld worden. De samenstellers hebben moeten constateren dat slechts een zeer gering aantal gebouwen intact is gebleven en uiteindelijk zijn van de 376 Noord-Hollandse kerken slechts 27 op de monumentenlijst geplaatst. De samenstellers noemen het een representatieve groep kerken, zowel wat spreiding betreft over de verschillende architectuur-historische perioden tussen 1800 en 1940 als over de verschillende kerkgenootschappen. Van de opgenomen kerken - acht hervormde, zes katholieke, zes doopsgezinde, drie gereformeerde, twee oud-katholieke, een synagoge en